

«Το Βυζάντιο έδωσε στην ανθρωπότητα τον τελειότατο θρησκευτικό νόμο, τον Χριστιανισμό» (Κ. Λεοντίεφ, Συγγραφέας)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=155967>]

Ανάμεσα στην ειδωλολατρική Ρώμη που έπεσε και την εποχή της ευρωπαϊκής Αναγέννησης φανταζόμαστε συνήθως μια ολάνοιχτη σκοτεινή άβυσσο της βαρβαρότητας.

Βέβαια, η ιστορική γραμματεία έχει ήδη μερικά ωραία έργα που κάνουν σιγά-σιγά αυτή την ανιαρή άβυσσο να κατοικηθεί από ζωντανές σκιές και μορφές. (Έτσι είναι, π.χ., τα έργα του Amédée Thierry).

Φωτο: Δημήτρης Ηλιόπουλος

Η ιστορία του πολιτισμού στην Ευρώπη του Guizot γράφηκε και εκδόθηκε ήδη προ πολλού. Περιέχει λίγα πράγματα που είναι αφηγηματικά και καθημερινά, αλλά η κίνηση των ιδεών, η ανάπτυξη του εσωτερικού νεύρου της ζωής απεικονίστηκαν μέσα της με μεγαλοφυΐα και δύναμη. Ο Guizot λαμβάνει υπόψη κυρίως την Δύση, ομιλώντας όμως περί της Χριστιανικής Εκκλησίας έπρεπε αναγκαστικά να θίγει ακατάπαυστα τις ιδέες, τα ενδιαφέροντα, να μιμηθήσκει τους ανθρώπους και τα γεγονότα που ήταν εξίσου σημαντικά και για τον δυτικό και για τον ανατολικό χριστιανικό κόσμο. Διότι η βαρβαρότητα με την έννοια της απόλυτης αγριότητας, την απλότητα και το ασυνείδητο κατ' αυτή την εποχή δεν υπήρχε καθόλου, υπήρχε όμως, όπως είπα στην αρχή, η κοινή βυζαντινή μόρφωση που προεκτάθηκε τότε μακριά από τα σύνορα του βυζαντινού κράτους, έτσι ακριβώς όπως ξεπέρασε άλλοτε τα κρατικά σύνορα της Ελλάδας ο ελληνικός πολιτισμός και όπως ξεπερνάει τώρα ακόμα πιο μακριά τα πολιτικά του σύνορα ο ευρωπαϊκός πολιτισμός.

Υπάρχουν και άλλα επιστημονικά βιβλία που μπορούν να μας βοηθήσουν αν θελήσουμε να συμπληρώσουμε την έλλειψη των γνώσεων από την οποία εμείς, που δεν είμαστε ειδικοί, πάσχουμε, όταν πρόκειται για το Βυζάντιο.

Αλλά να ψάξουμε για εθελοντές δεν είναι αρκετό και μέχρι να βρεθούν ανάμεσα στους Ρώσους, π.χ., άτομα που θα είναι λογοτεχνικά προικισμένα τόσο, όσο οι

αδελφοί Thierry, ο Macaulay είτε ο Granovsky, οι άνθρωποι που θα αφιέρωναν το ταλέντο τους στον βυζαντινισμό ... δεν θα υπάρχει κανένα ζωντανό, εγκάρδιο όφελος.

Θα αρκούσε, π.χ., να ανταποδώσει ή να μεταφράσει κανείς απλά αλλά κομψά στην σύγχρονη γλώσσα τους Βίους των Αγίων, εκείνο το παλαιό έργο του Δημητρίου του Ροστώφ που γνωρίζουμε όλοι μας αλλά δεν το διαβάζουμε όλοι μας, και αυτό θα αρκούσε για να σιγουρευτούμε για το επί πόσο ο βυζαντινισμός περιείχε μέσα του την ειλικρίνεια, την θερμότητα, τον ηρωισμό και την ποίηση.

Το Βυζάντιο δεν είναι η Περσία του Ζωροάστρη: για την μελέτη του υπάρχουν και μάλιστα οι εξαιρετικά κοντινές σε μας πηγές, δεν υπάρχουν όμως ακόμα οι επιδέξιοι άνθρωποι που θα κατάφερναν να κάνουν την φαντασία μας και την καρδιά μας να προσαρμοστούν στις μορφές αυτού του κόσμου ο οποίος αφενός απομακρύνθηκε τόσο πολύ και αφετέρου είναι αρκετά σύγχρονός μας και δεμένος οργανικά με την πνευματική και κρατική ζωή μας.

Ο πρόλογος σε ένα από τα βιβλία του Amédée Thierry «Τα τελευταία χρόνια της Δυτικής Αυτοκρατορίας» (Derniers Temps de l'Empire d'Occident) περιέχει ωραία εκφρασμένα παράπονα στην καταφρόνια των δυτικών συγγραφέων προς την βυζαντινή ιστορία. Δίνει μεταξύ άλλων πολλή σημασία στο κενό λογοπαίγνιο του Bas-Empire (η Κάτω Αυτοκρατορία, δηλαδή η κατώτερη, περιφρονημένη αυτοκρατορία) και αποκαλεί τον χρονογράφο που πρώτος χώρισε την ρωμαϊκή ιστορία στην ιστορία της Άνω (της ιταλικής) και της Κάτω (της ελληνικής) αυτοκρατορίας ως αποτυχημένο, αδέξιο, δυστυχημένο (malencontreux) χρονογράφο.

«Δεν πρέπει να ξεχνάμε, λέει ο Amédée Thierry, ότι ακριβώς το Βυζάντιο έδωσε στην ανθρωπότητα τον τελειότατο στον κόσμο θρησκευτικό νόμο — τον χριστιανισμό. Το Βυζάντιο διέδωσε τον χριστιανισμό, έδωσε σε αυτόν την ενότητα και την δύναμή του».

«Και ανάμεσα στους πολίτες της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, λέει πιο κάτω, υπήρχαν οι άνθρωποι για τους οποίους θα μπορούσε να περηφανεύεται η κάθε εποχή, η κάθε κοινωνία!»

***Επιμέλεια κειμένου: Όλεγκ-Μαξίμ Τσυμπένκο, Δρ. Ιστορίας, Ακαδημία Επιστήμης και Εκπαίδευσης Maïco-Mannesman Κιέβου**